

A fedebūt filij Israel sine rege & sine principe, & sine sacrificio, & sine altari, & sine Ephod, & sine Teraphin. Er post hæc reuertent filij Israel, & q̄rent d̄m deū suū, & Dauid regē suum, & pauebūt ad d̄m, & ad bonū eius in nouissimo dieꝝ. Per Dauid aut̄ oēs intelligit̄ Ch̄m, L Sicut scriptū est: Sapud Esaiā sc̄dm trāslationē Septuaginta. L Veniet ex Sion J. i. ex populo Iudæoꝝ nascet̄ & egrediet̄ Ch̄s, L q̄ eripiat̄ J modo, quātū ad aliq̄s, L & auertat̄ J in fine mūdi cōiter Limpietatē J. i. infidelitatē & cætera vitia Lab Iacob J. i. à populo Iudæoꝝ. L Et L Et hoc illis à me testamētū J. i. euāgelica lex seu firma promissio hæreditatis æternæ dabit̄ Iudæis à me L cū abstulero p̄ctā eoz̄ J in fine mūdi cum cōuertero eos ad Ch̄m. Sic enim alibi scriptū est: Reuertetur & miserabit̄ n̄si. Deponet oēs inigrates n̄ras, & projiciet̄ i profundū maris oia p̄ctā nostra. ¶ Porro, translatio Hieronymi talis est: Timebūt q̄ ab occidēte nomē d̄ni, & q̄ ab ortu, gloriā eius, cū venerit q̄si torrens violētus, & venerit Sion redemptor, & eis q̄ redeunt ab inigrata in Iacob. Hoc fœdus meū cū eis, L Sc̄dm euangeliū quidē J. i. propter euāgelium Ch̄i, cui cōtradicit̄, sunt Iudæi iam L inimici Ideo & bonis hoībꝝ. Et hoc L propter vos J. i. ad vēstrā vtilitatē, quia (vt dictum est) ideo pmisit eos deus excæcari, vt eoz̄ excæcatio esset occasio illuminationis Gentiliū. L sc̄dū electionē aut̄ J. i. propter gratiā eligētis, sunt qdā eoz̄: L charissimi Ideo, i. singulariter p̄lecti, sicut Apl̄, L p̄pter patres J. i. vt promissiones factæ patriarchis, implet̄ur in his electis reliquijs Iudæorum. Vel, sc̄dm electionē. i. ob exhibitionē beneficiōꝝ dei eis collatorū, & q̄ ad cultū dei specialiter deputati fuerunt, sunt charissimi. Et hoc propter patres. i. q̄ de femine patriarcharum sunt. Cur aut̄ propter patres sint charissimi sc̄dm electionem, subiūgit̄ L. Sine p̄cniā em̄ J. i. sine variatiōe propositi & dolore L sunt dona J dei gratuita L & vocatio dei J qua vocat, vel vocare decreuit, electos ad gratiā, hoc est, deus non p̄cnetit de hoc q̄ aliquis Iudæoꝝ decreuit atq̄ promisit salutē cōferre. Idcirco sicut promisit patriarchis conuersionē Iudæoꝝ, sic fiet. Vnde scriptū est: Porro triūphator in Israel p̄cniat̄ non fleat̄ur. Neq̄ em̄ homo est, vt agat p̄cniā. Et Iacobus: Apud quē nō est trāsmutatio, nec vicissitudo in obumbratio. Quod ergo in Genesi ait: P̄cnetit me fecisse hoīem, metaphorice d̄. Sicut & illud: Tacitus dolore op̄dis intrinsecus. Vel sic: Sine p̄cniā em̄ hoīs p̄cedere, sunt dona dei & vocatio ad fidē. Nō em̄ propter meritū proprium q̄q̄ ad fidē vocatur, gratiāq̄ primā sortitur. ¶ Ponit præterea sanctus Apl̄s cōuenientiā quandā ad declarandū, q̄ Iudæi tandē misericordiā cōsequēt̄. L Sicut em̄ aliquādo J t̄pe idololatriæ vēstræ L & vos J Gētilēs L nō credidistis deo J sed idolis, L nūc aut̄ t̄pe euāgelicæ prædicationis, L misericordiā J. i. gratiā dei L cōsecuti estis propter illos J videlicet Iudæoꝝ L incredulitatē J. i. occasione incredulitatis eoz̄, quia illorum damnatio & excisio, fuit occasionaliter vēstra salus atq̄ insertio, sicut ostensum est. Lita & isti J Iudæi L nunc J t̄pore gratiæ, L nō crediderunt in vēstrā misericordiā J. i. nō crediderūt q̄ veraciter misericordiā cōsequuti essetis. Vel, nō crediderunt. i. credendo nō peruenerunt in vēstrā misericordiā. i. fidē & gratiā à deo vobis clemēter exhibitā, L vt & ipsi misericordiā cōsequantur J hoc est, miseratio vobis impensa, fiat eis misericordiam acquirēdæ occasio: qm̄ deus, q̄ nunc misertus est Gētibꝝ, tandē dignum ducet misereri Iudæis, q̄ olim fuerunt populus peculiaris. Sic ergo de Iudæis & Gentibus factum est. L Cōclusit em̄ J. i. esse cōcludi, seu cōcludi permisit L deus omnia J. i. genera hominum, s. Iudæos & Gētilēs L in incredulitate J Vterq̄ em̄ populus multoties idolis deseruiuit, L vt omnī miseretur J. i. quosdā ex omnibus illis conuertat ac saluet. Hæc dictio, vt, 1, Tim. 2 tenetur hic cōsecutiue, nō casualiter, q̄ non ideo pmisit deus illos errare, vt miseretur eis. Sic em̄ nostra malitia cēt directā causa glorificatiōis, seu manifestatio pietatis diuinæ, & ita placeret deo, L indirectē t̄ est causa eius, vt dictū est, secundū quod bonus deus nō permitteret mala, nisi bona eliceret ex malo. Ex cōsideratione insuper mirabilis, quæ de prædestinatione ac reprobatiōe, & eoz̄ quæ sequitur ex illis, inducta sunt, admirans Apl̄s, stupens ac tremens exclamari: L O altitudo J. i. sublimis pfunditas, & profunda sublimitas L diuitiarum J. i. plenitudinis L sapientiæ J quantū ad diuinā & superiora L & scientiæ J quantum ad humana ac inferiora L dei J omnia cognoscētis, Cuius notitiā quis in se vna & simplex cōsistat, multis tamē nominibus designatur secundū diuersitatē eoz̄ quæ cognoscūt̄ur. Quāta aut̄ sit altitudo sapientiæ & scientiæ dei, ex scriptura aliq̄ mō innotescit. Ait em̄ P̄salmistā: Magnus d̄s n̄s, & sapientiæ eius nō est numerus. Itē: Mirabilis facta est scientiā tua ex me, cōfōrata est, & nō potero ad eā. Altitudo aut̄ diuitiæ sapientiæ dei aliud non est, nisi sapiā dei altissima atq̄ plenissima. L q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius. Itē p̄ iudicia dei intelligamus dispositiōes regē seu decreta dei de rebus, sc̄dm qd̄ dispositiōes istæ sunt in mēte diuinā, sive effectus diuinæ iustitiæ, q̄s deus iudicādo efficit in rebus: certū est, q̄ iudicia ista oēm capaci tatē mētis humanæ prorsus excedūt, quæ ad modū sapientiæ, scientiæ & iustitiæ vnde procedūt. Propter qd̄ scriptū ē: Fortissime, magne & potēs, de⁹ exercitiū nomē tibi, magn⁹ cōsilio, & incōprehēnsibilis cogitatu. Iob q̄q̄ ait: Digne em̄ inuenire nō possumus. Magnus fortitudine

Esa. 59.

Matt. 7.

Esa. 59.

Luc. 3

Esa. 6.

Iohā. 13

1, Reg. 13

Iaco. 1.

Gene. 6.

Ibidem.

Acto. 13.

Deute. 7

14. 25.

Matt. 28

1, Tim. 2

EPIST.

Psal. 47

146.

Psal. 118.

Hier. 32.

Iob. 37